

zeker, worden, men tot ente be- grond us bloed Heilige assenen ormulier t zeker, Christus vorden», at zij in gelijk zij emd zijn seten in nomen», ds «erf- en van al hun ver- teente in u, dat gij loed van al onze ven Hei- en eenig kinderen den hei- gt». En krachtig uiter be- beweren, Kerk de en zegel der Kerk

bijkomt, waardoor verbond denis, de s mogen die vroeg den. En nneer we gelooven dig tot de ndig lid- ond zijn, vordt ge-

ook

n betreft, dan voor punt door nt in het Deo Duce ent in de iling der wordt op ft bij de lking, dit- rden aan- enstplijcht studenten, zich voor- tijden van s belevens, ering voor i waar de zoo bitter s onrust- l van dit or pleiten, van den le de Kerk kanten te g te meer g uitbrak, den, dat en of ge- jant weer- jaren zoo ivoer van

ons inge- redikanten maar een ij in dienst taan, kan eldfe mate n worden den dienst iverre ver- Roomsche plicht der cipiel des Staat desnoedig et verdedi-

lijk is, nu ns burger- e schaffens studenten iaram een e gronden praktische nten voor egen. gewoonlijk ghet in het en daarom n, schijnt n, althans zoodra ze zen dienst et belang t, dat men nd, na ze achtende kan voor log komt. id van ons lge zaak, ht moeten ldaat» wil er-duizend studeeren, oeten uit- enen, die g niet den

leeftijd van veertig jaar hebben bereikt, kunnen opgeroepen worden. Het al of niet dienen van elk student betekent dus voor het leger een verlies of winst niet van deze vier-duizend man, maar zeg van ongeveer twintig-duizend man. Wat de theologische studenten betreft, staat de zaak daar-entegen geheel anders, want in geval van oorlog zou de Staat alleen kunnen beschikken over die theologen, die op dat oogenblik studeeren, d. w. z. wanneer men de vrijstellingen wegens lichaamsgebreken er afrekent, zeker niet meer dan een paar honderd man. Een zoo luttel getal, dat dit op een leger, hetwelk in oorlogstijd allicht tot drie à vierhonderdduizend man zou worden opgeschroefd, nauwelijks meetelt en voor de effectieve gevechtswaarde van ons leger wel geen de minste betekenis zou hebben. Het is daarom wel te verwachten, dat de Staat alleen kan overleven, wanneer men op grond van het belang onzer defensie den dienstplicht der theologen heeft willen bepleiten. Eer zou de vraag opkomen, of de last, dien deze dienstplicht gedurende zoovele jaren aan de elkaar opvolgende theologische studenten zou opleggen, wel opgewogen wordt door het z. o. geringe voordeel, dat de Staat daarvan hebben zou.

Meer betekenis hebben dan ook de zedelijke argumenten, die voor den dienstplicht der theologen worden aangevoerd en die kort samengevat hierop neerkomen: voor- eerst dat de vaderlandsliefde elk burger nopen moet om in tijden van gevaar de wapenen voor het land te dragen, en deze plicht ook voor de theologen geldt; ten tweede dat de vrijstelling der theologen een onbillijk privilege vormt tegenover de andere studenten en daarom behoort afgeschaft te worden; en ten derde, dat het dienen der theologen in het leger niet alleen een uitstekend hulpmiddel is voor hun eigen karaktervorming en menschenkennis, maar ook een heilzaam invloed kan hebben op het religieus en moreel gehalte van de soldaten, of althans den eerbied voor de religie verhoogen kan, zooals bij dezen oorlog genoegzaam gebleken is.

De waarde dezzer argumenten onderschat- ten we niet, evenmin als we ontkennen, dat de argumenten, die door de tegenstan- ders van den dienstplicht der theologen soms zijn te berde gebracht, zeker niet allen even steekhoudend zijn. Het argument door Dr. Schade van Westrum aangevoerd in *De Hervorming*, dat oorlog tegen het Christelijk beginsel is en daarom theologen het zwaard niet mogen dragen, gaat uit van een Doop- persche opvatting van de Bergrede, die door de Gereformeerden steeds bestreden is, en zou, wanneer ze juist was, tot de conclusie moeten leiden, dat niet alleen de theoloog, maar elk Christen van den dienstplicht moest vrijgesteld worden, ja dat een Chris- telijke Staat geen oorlog, zelfs niet tot verdediging van het land, voeren mocht. Ook het beroep op het conscientiebezwaar, dat menig theologisch student en predikant heeft tegen den krijgsdienst, kan niet af- doende wezen, want diezelfde bezwaren komen ook bij niet-theologen voor, en de Staat kan om de conscientiebezwaren van enkelen niet een heelen stand van den krijgsdienst vrijstellen. Zwaarder weegt zeker het argument, dat de Kerk steeds als eisch heeft gesteld, dat haar aanstaande Dienaren, met het oog op het heilig ambt, dat zij te vervullen hebben, ook als student heilig zouden leven en dat daarom hun in- lijving in een leger, waar zooveel verleiding bestaat en waar de naam des Heeren zoo vaak misbruikt wordt, voor hen niet wenschelijk moet worden geacht. Natuurlijk is dit niet bedoeld in dien zin, alsof een andere moraal zou gelden voor den gewonen student dan voor den theoloog. Gods redewet bindt elk mensch en geldt dus ook voor elk student. Zelfs hebben onze Gereformeerde vaders, al noemden ze de theologische studenten liefst Nazireërs, om hen aan hun heilige roeping te herinneren, toch nooit gewild, dat ze daarom van de studentenwereld zouden geïsoleerd worden, doch hen, zooals de Roomsche Kerk doet, in Seminarie op te sluiten. Niet in de broekstaat van het Seminarie, maar aan de Universiteit, midden in het studentenleven, hadden ze hun karakter te ontwikkelen. Maar daarom waren onze Kerken niet blind voor het gevaar, dat hierin voor de theologische school, en eischen ze daarom, dat op deze theologen dubbel streng toezicht zou worden geoefend, ja richtten ze mede met het oog daarop afzonderlijke Hospitia voor deze Theologen op. Dit nu is geheel in overeenstemming met de bijzondere eischen, die de Apostel Paulus in 1 Tim. 5 stelt aan hem, die *opzieners* in de gemeente worden wil. Voor het ambt van doctor, advocaat of leeraar aan een school gelden deze strenge eischen niet. Daarom staat de zaak voor een gewonen student en voor een theoloog ook niet geheel gelijk. Wie als student zich kwam te misdragen, zou daarom niet het recht verbeuren advocaat of doctor te worden. Maar bij een theoloog zou dit wel degelijk voor de Kerk een beletsel zijn om hem in het ambt te stellen. Daarom is het ook niet zoo onbegrijpelijk, dat de Kerk liefst haar aanstaande dienaren niet in het leger zag opgenomen. Niet omdat de Kerk den krijgsdienst op zichzelf als zondig veroordeelt of meent, dat men in het leger God niet dienen kan, maar omdat de dienst in het leger eigenaardige zedelijke gevaren mee- brengt, waaraan ze haar aanstaande dienaren liefst niet blootgesteld ziet. Waar nog bij komt, dat het correctief van een streng toezicht, dat aan de Akademie op deze stu- denten kan worden uitgeoefend, bij den dienst in het leger uiteraard onmogelijk is.

Hoe, na deze argumenten voor en tegen te hebben uiteengezet, ons eigen oordeel is, zullen we in een slotartikel mededeelen.

Dr. H. H. K.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen van den heer P. de Jong P. L. de Snock, uit Philipstown (Afrika) aan giften van enkele vrienden f 36; van Dames K. te 's Hage f 1; van den heer C. N. K. te Cape Town f 23.70.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter. Kootwijk.

Leestafel.

JOHANNA BREEVOORT, VADER CATS EN DE VROUW, een boek voor gehuwden en voor hen die zich tot het huwelijk bereiden, met een inleidend woord van Dr. A. KUYPER, J. H. Kok. — 1915. — Kampen.

Te ANTWERPEN is ons TAALEN- EN LETTER- KUNDIG CONGRES, waarheen mannen en vrouwen van den Nederlandschen stam plegen op te gaan, het laatst gehouden.

Noch onze gastheeren, die de plichten van het «gezellige leven», welke sedert SCHLEIER- MACHER in de plichtenleer der nieuwere Ethiek een plaats kregen, op zoo voorbeeldige wijze vervulden, noch wij hun gasten dachten, toen, onder echt Vlaamsch-jolijt, een schitterend banket de dagen van intellectueel- en artistiek genieten besloot, anders dan, dat wij elkaar in 1914 te HAARLEM zouden wederzien.

Het heeft niet mogen zijn. Bij de rampen, die in dat jaar, met heel BELGIE, onze VLAAMSCH- stamverwanten troffen en die nog onze harten met weedom en deernis vervulde, moest het Congres te HAARLEM worden verdaagd.

In een der statige zalen van het Congres- gebouw, heb ik, op 'n middag, te ANTWERPEN mogen spreken over: «ONZE CHRISTELIJKE BELLE- TRISTEN EN DE LITERAIRE BEWEGING VAN '89».

Onder de belletristen welke, bijliken hun werken, aan die beweging niet vreemd waren gebleven, heb ik daar ook genoemd de mij, om haar romans en novellen, in veleerleer opzicht zoo sympathieke vrouw, die zich tot schuilnaam: JOHANNA BREEVOORT had gekozen. Zonder onze andere christelijke belletristen te kort te doen, heb ik daar verteld van haar. Van haar werken en ook van haar leven; van dat eens zoo moedelijk leven met zijn strijd om als schrijfster er te komen; van die, voor de ontwikkeling van haar van huis uit meegekregen talent, zoo ongunstige omstandigheden. Verteld van hoe ze er toch gekomen is en bij de vermelding van haar huwelijk, als blij-eindigend slot, voegde ik den wensch, dat in de liefde voor haar man, de liefde voor haar kunst niet zou ondergaan.

Ik moet, al zeg ik het zelf, met haar het er nog niet zoo kwaad hebben afgebracht. Levendig toch herinner ik mij, dat niemand minder dan POL DE MONT, mij 's avonds nog naar die JOHANNA BREEVOORT vroeg.

Voor haar had ik zijn bijzondere belangstel- ting gewekt.

Mijn op het Antwerpse Congres uitgesproken wensch, dat JOHANNA BREEVOORT sedert zij MEVROUW BAKHUYEN-MICHELIS was geworden, — ik bega hier geen onbescheidenheid, want in de onderteekening van dit boek over CATS zet zij den laatste naam tusschen haakjes onder den eersten — mijn op het Antwerpse Con- gres uitgesproken wensch, dat de artistieke niet in de vrouw zou ondergaan, is niet geheel onver- vuld gebleven.

Thans komt zij voor het voetlicht met wel niet 'n werk van letterkunst, maar dan toch met 'n werk op het gebied der letterkunde.

De omstandigheid, dat een belletriste, ook een christelijke, die niet vreemd is gebleven aan de literaire beweging van '89, zich gedron- gen voelde een studie te leveren over CATS en dan nog wel een waarin het aan waardeering niet ontbrekt, deze omstandigheid is, gelijk JOHANNA BREEVOORT zelf gevoeld heeft, wel eenigzins verbijsterend.

Dan, met het begin van haar woord vooraf brengt de geachte schrijfster weer op het spoor. «Toen», zoo zegt zij, «na de Bilderdijk- feesten in Amsterdam, z. H. G. Prof. Dr. A. Kuyper Sr. eens kennis wenschte te maken met onze jongere Christelijke auteurs, viel ook mij de eer te beurt een en andermaal de gast van Dr. Kuyper te zijn.

Z. H. G. 's vraag, of ik van Cats hield, beantwoordde ik openhartig ontkennend, doch de tweede vraag, of ik vader Cats kende, moest ik, om even openhartig te zijn, helaas ook met neen beantwoorden. Wel had ik nog al eens iets over Cats gelezen, doch van Cats zelf wist ik heel weinig af en behalve zijn kerndichtjes, boeide zijn werk niet.

Toen las Dr. Kuyper mij zelf een gedeelte uit Cats' Huwelijks voor, 't was het gebed der Bruid, waarmee zij tot God haar Schepper komt, en sinds dien tijd trof mij en de vroom- heid, en de levenswijsheid van vader Cats, als iets nieuws, en leerde ik den langwijlijgen Cats beter kennen.

Alzoo is door de overweldigende inwerking van Dr. KUYPER op de ontvankelijke ziel van JOHANNA BREEVOORT deze haar studie over CATS ontstaan.

Wie zich Dr. KUYPER's rectorale rede uit 1888 HET CALVINISME EN DE KUNST nog her- innert, zal zijn vreugde kunnen begrijpen over de geboorte van dit jongste, om met Cats te spreken, «papierkind» van JOHANNA BREEVOORT.

Lang voor '80 toch was door BUSKEN HUKT in diens LETTERATISCH FANTASIEN over CATS als dichter het doodvonnis uitgesproken en ook de «achtigsters» dachten er niet aan, van dit vonnis in verzet te komen.

Dit nu heeft KUYPER niet alleen bedacht, maar gedaan en het is hem gelukt ook.

Wie in AL DE WERKEN van JACOB CATS, zij het dan ook, als ik, in de oogen-bederfende volks- uitgaaf van ROLANTS, vlijtig heeft gelezen en dan eerst HUKT en daarna KUYPER over hem hoort, zal op het stuk van rechtvaardigheid aan het oordeel van den laatste de voorkeur geven boven dat van den eerste.

En, wat mij in KUYPER's oordeel steeds wel- dadig heeft aangedaan, is, dat zijn hoog artistiek besef hem, bij alle sympathie voor den calvinist CATS, bewaard heeft voor overschatting van den dichter CATS.

Wie zich van het bezonnen en billijk oordeel van den oud-docent in de NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE aan onze Vrije Universiteit over JACOB CATS overtuigen wil kan dit ook doen door het magistrale «Ter inleiding» hetwelk Dr. KUYPER, blijkbaar als uiting van blijdschap over de verschijning en als instemming met den inhoud van VADER CATS EN DE VROUW, aan dit werk doet voorafgaan.

JOHANNA BREEVOORT laat haar lezers CATS van een bepaald kant zien, en wel als moralist. Iets waartoe zijn didactische potie zich bijzonder

goed leent. Zij doet hem, nog meer bepaald, zien als moralist van het seksuele leven, van het leven van den mensch als man en vrouw. Althans man en vrouw. Want al betiteld zij haar boek ook VADER CATS EN DE VROUW, niet enkel van de plichten der vrouw, maar met Cats zelf, spreekt zij in haar boek ook van de «mannelijke tegenplichten».

Naar CATS, als moralist en bepaaldelijk op dit gebied, mag nog ook in onzen tijd geluisterd worden. Al is het dat over het geheel wij, mannen der twintigste eeuw, in de vrouw nog iets anders en iets meer zien dan de mannen der zeventiende en dan ook deze zeventiende-eeuw in haar zagen, — CATS' seksuele moraal rekent desal- niettemin met echte menschelijkheid. HUKT moge, in zijn tot razernij opgesteigerde antipathie, hier al schelden van «laaghartige moraal», de door CATS, den zelf voor de vrouw zoo sterk gepas-ioneerde, maar door zijn niet minder sterk echt Christelijk geloofseleven deze zijn passie be- tegelende, — verkondigde zedelijkheid verdient een anderen toonaem. En als HUKT durfde spreken van een door CATS «de verbeelding der jeugd bezoedelen met in den grond wellustige ver- halen», dan werp ik, vanwege zijn twee romans, en de oorspronkelijke en die naar 'n Franschen schrijver, wier titels ik hier uit paedagogische motieven niet noemen zal, deze beschuldiging op hem terug.

De moraal door CATS verkondigd, en wel zoo, dat de «menschelijkheid» van de machtige, in heel de organische natuur werkende attractie van het «mannelijke» en het «vrouwelijke», bij den man- mensch en den vrouw-mensch er in tot haar recht komt en onverholen in wordt uitgesproken, maar ook zoo verkondigd, dat Hebr. 13 : 4 : «Het huwelijk is eerlijk onder allen, en het bed onbevleet, maar hoereersders en overspelers zal God oordeelen», — deze moraal-prediking is in onze dagen nog lang niet overbodig.

Wij JOHANNA BREEVOORT CATS met haar boek van dezen kant wilde doen kennen, heeft zij zich dan ook alleen bepaald tot enkele zij- ner werken. Na een inleidend hoofdstuk over: CATS EN DE VROUW IN HET ALGEMEEN, geeft zij een nauwkeurig bewerkte en met citaten ge- documenteerde levensbeschrijving van den dichter. In het tweede deel van haar boek bespreekt zij dan en geeft zij aanhalingen uit: SPIEGEL VAN DEN OUDEN EN NIEUWEN TIJD; SINNE EN MIN- NEBEELD; en HOUWELIJK, dat is: HET GANSCHE BELEVDT DES ECHTEN-STAATS, afgedrukt in ses Hooft-stukken, te weten: MARGT, VRIJSTER, BRUUT, VROUWE, MOEDER, WEDUWE, behelsende mede de MANNELIJKE TEGENPLICHTEN.

Niet minder dan bij Dr. KUYPER doet ook bij JOHANNA BREEVOORT mij weldadig aan, dat zij in dit haar boek kritisch tegenover CATS staat. Dit komt zoowel uit in haar toelichtin- gen, als in de keuze der citaten zelf.

Wat het eerste betreft, is zij, en ik ben het daar goed met haar in eens, allesbehalve te spreken over CATS «voor alle dingen» in de- vrouw-zien een mensch van vleesch en bloed, geroepen tot lust en hulp van den man en tot het voldoen van zijn seksuele neigingen» (p. 2); spreekt zij onverholen uit, dat hij op het stuk van de gevallen vrouw zijns ondanks in deze zaak toch tweemaal moraal huldigt» (p. 7); en als zij bespreekt, in verband met zijn zonder- lingen raad:

«Min twee vrijsters tegelijk»,

zijn wijze opmerking:

«Zoo gij een vuur verdeelt, daar is geen twijfel aan, De brand zal minder zijn, de vlam zal nederlaan»,

noemt zij hem kortweg den «verstokten egoïst, die alweer alleen aan den man denkt» (p. 105).

En wat de keuze der citaten betreft, heeft zij, als vrouw van onzen tijd, al te goed gevoeld, dat, althans voor lezers en lezeressen, wier smaak nog niet bedorven is door de buiten- sporingen van het voor-niets-meer-stande «Naturalisme», veel van het, door CATS als «exultantisme luxurians» wel niet bedoelde, maar er toch aanleiding-toe-gevensch, bijna ruw 17e eeuwse realisme, — onlust wekt. Van al dat wel niet on-kuische, maar toch min-kiesche, heeft zij zich dan ook bij haar aanhalen» onthouden.

Er is alle reden om JOHANNA BREEVOORT voor deze fraaie gestileerde Studie, waartoe zij blijk- baar, naast de werken van CATS, ook heel wat literatuur over hem heeft nagepluisd, dankbaar te zijn.

Aan onze tijdgenooten, die CATS zelf niet lezen, heeft zij hem als moralist, zij het dan ook op een beperkt terrein, maar een waarop hij expert was, bekend gemaakt. En alles over- wogen, ben ik het dan ook goed eens met Dr. KUYPER, wanneer hij zegt: «Zegen voor het gezin kan door haar studie ook nu nog van Cats onder ons uitgaan».

Laat mij ook nu, als op het Congres te ANTWERPEN, voor de geachte schrijfster van VADER CATS EN DE VROUW een wensch mogen uitspreken.

Op p. 10 schrijft zij: «Vader Cats heeft het diepste zieleleed der vrouw niet gepeld».

Maar wat hij niet heeft gedaan en ook niet kon doen, heeft gedaan en kan zeker nog doen onze christelijke romancière en novelliste JOHANNA BREEVOORT.

En nu is mijn wensch, dat zij, na dit haar welgeslaagd werk op het gebied der nuttige letteren, spoedig tijd en lust moge vinden, weer eens op dat der fraaie letteren, in een kleiner of groofter kunstwerk om de vrouwe-ziel met al haar roeselen te beelden.

G.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons uit Koudekerke: Dinsdagavond sprak de heer Jac. van Oversteeg van Amsterdam in de Ger. Kerk alhier over de Vrije Universiteit. Waar den volgenden dag deze stichting haar 7e lustrum vierde, achtte Spr. het meer gewenscht een dankstond, dan een propagandavond te houden. Naar aanleiding van de eerste en de laatste bede uit het Gebed des Heeren werd uiteengezet, hoe de Heere de Vrije Universiteit gegeven heeft, opdat daardoor de Heere recht gekend zou worden in al zijne werken.

God gaf ons scholen voor onze kinderen van de bewaarschool af tot een school der wetenschap toe.

Dit is niet ons werk. Dit is in de eerste plaats ook niet ons. De 38e Zondagsgedeele onderscheidt zich van de 47e. In het Sabbats

gebod wordt de kerk van Christus geboden scholen te onderhouden, in de eerste bede vraagt zij, dat de Heere geve Zijne Naam te heiligen.

In de scholen komt de Heere ons het middel brengen om Hem in al zijne werken te kennen en ons tot dit kennen te bekwalen.

Zoo vloeit gebod en bede samen tot dank- zeggend.

Moge bij den aanvang in den schoolstrijd de eeuwige zaligheid op den voorgrond hebben gestaan, wij moeten voortvaren. Uit Hem en door Hem, maar ook tot Hem zijn alle dingen, ook de school. Elke gave Gods legt de verplichting op om deze gave te be- waren, te onderhouden.

Als de Israëlieten het land Kanaän ten erfdel- ontvangen hebben, moesten ook de overgebleven vijanden des Heeren worden uitgeroeid, anders worden zij daardoor in verzoeking geleid.

Het geheele terrein van het onderwijs moet voor den Heere worden opgeëischt, om Zijns Naams wil. Wordt dat verzuimd, dan komen de verzoeking. Het wordt onze school, wij geven van het onze. Bestuur en personeel worden tegenstellingen.

Wij verkrijgen dan rechten tegenover elkander, en de plicht tegenover God wordt uit het oog verloren. Bij de beoefening der wetenschap wordt het middel doel. Opleiding tot ambt en vak gaat voor het heiligen van den Naam des Heeren. Spoedig komt dan de eene faculteit boven — althans los — van de andere te staan, straks elk hoogleeraar op zich zelf; let op de Staats-Universiteit, daar is de vrijheid niets anders dan los van elken band; zoo- wel voor den christen als voor den niet-christen.

Het spreekt van zelf dat de studenten hunne hoogleraren volgen of naspieden, wat dan als «eer oorspronkelijk» wordt geroemd.

Ook voor de vereniging waarvan de Vrije Universiteit uitgaat, is het gevaar om in ver- zoeking te vallen niet gering.

Zoo spoedig zijn wij geneigd ze onze school te noemen, en onze «rechten» voor onze plichten te stellen.

Komen er weinig studenten, dan is de vraag spoedig gedaan, waarvoor dan een Universiteit noodig is. Gaat het niet naar onze meening, dan houden we onze bijdragen in.

Moge het Gode behagen Zijn werk in 't leven te behouden, en geve Hij ons de genade om Zijne gave in Zijn dienst en tot Zijner eer te besteden, opdat Zijn Naam geheiligd worde. Want dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen en Jezus Christus, dien Gij gezonden hebt.

Kort verslag van de vergadering der classe van Almkerk, gehouden te Almkerk, den 16den Sept. 1915.

Nadat Ps. 84:1 gezongen is, leest Dr. van Rennes, praeses van den kerkeraad der roepende kerk, Psalm 84, gaat voor in den gebede en opent de vergadering.

D.D. Akkerhuis en de Bruijn, verzocht de credentiebrieven na te zien, rapporteeren, dat deze in orde zijn. Aan een diaken wordt, de redenen van afvaardiging gehoord, keurstem verleend.

Naar toerbeurt is Dr. van Rennes, praeses, Ds. de Bruijn, assessor, Ds. Bosch, scriba.

De notulen der vorige verg. worden gelezen, en met een enkele opmerking goedgekeurd.

Wordt, naar aanleiding van een schrijven van Deput. Gen. Kas, art. 13, den kerkeraad, die hun predikanten nog geen stipulatie gaven voor pensioen, aanbevolen dit alsnog te doen.

In bijzijn van Deput., art. 49 K. O., wordt peremptoer geëxamineerd de heer J. H. A. Bosch, ber. pred. van Andel.

De vergadering, gehoord het advies van Deput., laat, met algemeene stemmen, den geëxamineerde toe om in den Dienst des Woords en der Sacra- menten te worden bevestigd.

Rapport kerkvisit. zal de volgende verg. worden uitgebracht.

Rondvraag art. 41 K. O. Geene bijzonderheden.

Aan Ds. de Jong en aan Ds. v. Rennes, gelezen de attesten van de kerkeraad van Werkendam (A) en van Dussen, wordt acte van ontslag verleend.

De consulentenschappen worden dus geregeld: Dussen en Meeuwen, Ds. de Bruijn; Werkendam (A), Ds. Akkerhuis; Waardhuizen, Ds. Boeiinga; terwijl Ds. Akkerhuis als consulent van Giessen zal worden vervangen door den pred. van Andel.

Benoemingen, ter voorziening in de vacatures ontstaan door het vertrek van Ds. de Jong en van Ds. van Rennes:

Classic, quaestor, Ds. G. W. Akkerhuis; deput. ad examina, D.D. J. Boeiinga en H. de Bruijn; deput. Evangelis. arbeid, Ds. J. Boeiinga; deput. art. 49 K. O., Ds. H. de Bruijn; inning coll. Theol. Facult. Ds. G. W. Akkerhuis.

De classisbeurten geregeld: Giessen: 3 Oct. Ds. v. Rennes; 24 Oct. Ds. Akkerhuis; 14 Nov. Ds. Boeiinga; 5 Dec. Ds. Bosch. Meeuwen: 26 Sept. Ds. Akkerhuis; 17 Oct. Ds. Boeiinga; 7 Nov. Ds. Bosch; 28 Nov. Ds. de Bruijn. Waardhuizen: 3 Oct. Ds. Akkerhuis; 24 Oct. Ds. Boeiinga; 14 Nov. Ds. Bosch; 5 Dec. Ds. de Bruijn.

Goedgevonden wordt, dat Dussen, na het vertrek van Ds. v. Rennes, zelf de pred. naar alphab. orde, voor vacatuureuren uitnoodige.

De finantien zijn geregeld; de collectie ont- vangen.

De volgende verg. zal D. V. 16 Dec. te Nieuwendijk gehouden worden en door Nieuwen- dijk samengeroepen.

Collecten voor de Theol. School en voor hulphulp, kerken buiten de classe zullen dan worden geind.

Bij de rondvraag komt een vraag ter sprake inzake het «Kort verslag der classic. verg.». De classe besluit in deze bij het oude te blijven.

D.D. v. Rennes en de Jong, voor het laatst mede ter vergadering, spreken een hartelijk afscheidwoord, door den assessor wordt hun een woord van dank en heilbide toegeproken, waarna de verg. zingt Ps. 121:4.

Ds. de Jong eindigt met dankgebed, en de praeses sluit de verg.

Namens de classe: W. Bosch, scriba.

Buitenland.

Engeland. De Deutsche Theologie veroordeeld.

In Engeland is men bitter gestemd tegenover Duitschland, en in Duitschland tegenover Engeland. In Engelse Christelijke kringen moet men echter toegeven, dat Duitschland veel heeft bijgedragen tot de som van menschelijke kennis en van echte beschaving. Een Duitsch spreek- woord zegt, dat bij alle afkeer van Duitschland, men het kind met het vuile badwater niet mag wegwerpen. Maar op één terrein, zoo spreekt een Engelsch Christelijk blad, moet men niet Duitschland geheel breken, en dat is op het gebied van de godgeleerdheid. Niemand kan

ontkennen, dat Deutsche theologen groote gaven bezitten, doch de vruchten die zij hebben ge- leverd in het scheppen van een dozijn schitte- rende ongeloftheorieën, zullen het nadenkend volk er toe brengen, de suprematie van de Deutsche theologische ontwikkeling niet meer te erkennen, maar te wraken. Voorts wordt er in dit blad verband gezocht tusschen het Duitsch onge- loof en het verschrikkelijk optreden van de Duitschers in deze dagen. Zou men uit het feit dat de Engelse theologen maar al te gewillig navolgers geweest zijn van de Deutsche geleerden, geen gevolgtrekking kunnen maken, die niet vriend is voor het Engelse volk? En heeft men in Duitschland niet godgeleerden gehad, die men in Engeland kon navolgen zonder op den weg der «down grade» te komen. Waarom Ritschl meer gevolgd dan mannen als Zahn en Krummacker?

N.-Amerika. Ontwaking onder de Mormonen.

Er is rumoer gekomen in het kamp der Mormonen. De oorzaak is de volgende: Joseph Smith, de stichter van het Mormonisme, heeft bij zijn leven verrekend dat zekere geschriften afkomstig zijn van Abraham, den aartsvader. Doch nu is gebleken dat deze niet anders zijn dan korte gebeden aan de Zon, gelijk die veel- vuldig in het Oosten gevonden worden. De uitwerking van deze ontdekking heeft groote ontroering gewekt bij de jong-Mormonen. Het gevolg was dat, toen onlangs de lessen aan de Mormonische-universiteit heropend werden, een Mormonisch doctor eene redevoering hield, waarbij op eene «noodzakelijke reformatie» wordt aangedrongen. Het is te denken, dat de Mormonische hiërarchie dit niet kon laten doorgaan. Daarom werden vier hoogleeraars, van welke men dacht dat zij het met den spreker eens waren, geschorst, waarna veertien andere leden der faculteit hun ontslag namen. Het is te hopen, dat door deze beweging veler oogen zullen opengaan voor de leugen van het Mormonisme.

GEMENGD NIEUWS.

De Pinksterbeving. Dr. John A. van Dijke schrijft in de Amerikaanse Calvinist.

«Tegenwoordig hebben wij hier in Zeeland opwekkingsvergaderingen. Deze zijn op touw gezet door eenige negers van Chicago. Vlak bij de stad hebben ze een tent gespannen. En iedereen avond wordt het verblinde Zeeland uitgenodigd om hunne zangen te beluisteren, hunne opwekking tot een heilig leven ter harte te nemen, hunne be- ginselen te leeren verstaan en met één woord, den H. Geest in zich te laten werken. Want het zijn leden van de z.g. Pinkstergemeente. Zij beweren, dat wij niet eerder bekeerd zijn voor en aler wij den H. G. hebben ontvangen, en (hier komt het bedenklijke van hun stelsel) als wij den H. G. ontvangen hebben, doen wij beslist geen sonde meer. Ook leeren ze, dat de uitroeping van den H. G., steeds met dezelfde teekenen en wonderen gepaard, doorgaat. En als men dat voorrecht ge- niet, moet dat blijken door groote goedgebewe- ging, waardoor wij jubelen en bidden, weenen en lachen, huppelen en springen, op den grond rollen en ons in allerlei bochten wringen.

En een paar kunnen meetings woonden ik bij ter kennismaking. De meeting werd geopend met ongeregelde en menigmaal onharmonisch gezang, afgewisseld met lange gebeden, waarin echter zeer weinig geregd werd, behalve de Naam des Heeren. Deze werd op een schandelijke wijze als stopwoord misbruikt. Een der leiders gebruikte in een enkel gebed 75 maal des Heeren Naam.

Na de openingsdiensten verklaarde de sprekerster ons het Onze Vader. Deze verklaring was met recht treurig te noemen. Eerst begon zij ons duidelijk te maken, dat alleen de kinderen Gods dit gebed mochten bidden, en kinderen Gods zijn menschen die sonder sonde leve. Daarom gaf Jesus dit gebed aan zijn volgelingen (maar zijn discipelen leefden immers ook niet sonder sonde).

Het «Vergeef ons onze schulden» liet zij in 't midden, zonder verklaring. Die sonder sonde leeft, heeft immers deze beide niet nodig. «Gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren». Daarbij stond zij langer stil. Zij liet dat hoofd- zakelijk vallen op geldschuld (money debts). Als iemand mij \$ 100 schuldig is, moet ik hem dat kwijtschelden, ook als hij mij niet om kwijtschelding vraagt. Schuld ik denken de kwijtschelding niet kwijt, dan kan en mag ik het «Onze Vader» niet bidden.

Als deze menschen licht in Zeeland moeten ontkenen, dan kunnen leiders en verleiden wel eens samen in de Remonstrantische gracht vallen».

WINCKEL.

Voor Kinderen.

ELK ZIJN LOON.

1.

DE WUZE.

Verhalen en geschiedenissen hooren de meeste menschen en kinderen gaarne.

Let maar eens op hoe het gaat op school, als de meester of de juffrouw moeit vertelt. Dan wordt er geluisterd met mond en ooren om zoo te zeggen. Dan behoort er niet telkens als bij de rekenles getoepen te worden: «opletten!» of als bij de schrijfles: «niet praten!» Want allen letten van zelf op en zijn zeer stil. Een goed verteller verplaatst zijn hoorders, als het ware, waartoe hij wil. 't is alsof ze zelf beleefden, wat hij hun voor oogen stelt.

Een verteller bij uitnemendheid was b.v. de predikant De Liefde, die nu 50 jaar geleden stierf. Zijn schoolboeken en hederen worden nog veel gebruikt, en zijn zeker velen lezers wel bekend. Hij vertelde eens op de school van een sleutel die verloren en niet te vinden was. Zoo duidelijk en boeiend sprak hij hierover, dat ten slotte twee kleine jongens met alle aandacht op den grond onder de bank zaten te kijken, of mogelijk de verloren sleutel ook daar lag.

En zoo als kinderen gaat het ook grooten menschen. Dit ziet men wel zoodra er een nieuw, mooi boek verschijnt. Ieder wil het lezen. Duizenden boeken verschijnen elk jaar; toch vinden de nieuwe altijd weer lezers. En of ik nu een verhaal hoor of lees, komt op hetzelfde neer.

Maar niet alleen wij Nederlanders, ook de volken van het Oosten, zooals de Arabieren, houden heel veel van mooie vertellingen. Uren- lang zitten soms groepjes volwass

levering dat een Sultan elken nacht, als hij niet slapen kon, door zijn vrouw met een mooi verhaal werd bezighouden, en dit tot duizendenmaal toe, toen hij voldaan was. Er bij dient echter opgemerkt, dat 1001 hier maar een getal tot aanduiding van een groote, vrij onbepaalde hoeveelheid is. Van 1001 verhalen bevat het boek, aldus genoemd, nog lang niet de helft. Ik wil u eens zulk een Arabische vertelling mededeelen, echter niet uit bedoeld boek, en ook vrij zeker niemand uwer bekend. Straks zal blijken wat het volk van het Oosten aan zulke verhalen heeft.

Voorts, denk aan het oude vers:

Een mand, gevuld
Met ooft ten boord,
Houdt ook wel in
Wat niet behoort.

Niet alle vrucht,
Is rijp en fijn,
In overvloed
Kan 't kwade ook zijn.

Kies gij het goede
En dat alleen,
Het zal u sterken
Tot vaste schreef.

In Arabië — een wijd adres, maar er wordt geen nader opgegeven, leefde eens een toovenaar, Mahmoen geheten. Wanneer hij leefde weten we ook niet; denkelijk omstreeks het jaar 800 n. C. In elk geval was het na Mahomed, en die leefde in de zevende eeuw.

Mahmoen was een der beroemdste onder de wijzen van het Oosten die er toen velen waren. Hij doorgrondde ook de meest verborgen dingen, en werd algemeen „Mahmoen de onvergijpelijk“ geheten.

In alle dingen wist hij het gewijde getal drie te ontdekken. Elk goed gesproken woord of rede moest, zeide hij, bestaan uit drie stukken: de inleiding, de eigenlijke rede en het slot. Eens kwamen eenige lieden bij hem om zijn wijsheid op de proef te stellen.

„Hier is een haas dien ik geschoten heb“ zei er een. „Is daarin nu ook het getal drie?“

„Zeker“ antwoordde Mahmoen zonder lang bedenken. „Want het dier bestaat uit drie deelen: kop, lijf en staart!“

Een ander maal kreeg hij bezoek van eenige geleerden. Een hunner vroeg:

„Is in de gedachte ook het getal drie verborgen?“

„Ongetwijfeld“ sprak Mahmoen. Want de gedachte bestaat uit aanleiding, overweging en doel.“

Eens besloten eenige aanzienlijke lieden te beproeven, of zij Mahmoen ook te slim konden zijn. Zij namen een houten bal, gingen tot hem en zeiden:

„Wijs ons daarin nu het getal drie aan.“

„Dat kan ik niet.“

„Waarom niet?“

„Omdat de bal rond is, en rond is het zinnebeeld der eeuwigheid. De eeuwigheid, dat weet gij, laat zich niet verdeelen.“

Zoals ik zei was Mahmoen een toovenaar, en dezulke worden door de wet van Mohamed niet geduld. Doch men lette daar minder op, wij Mahmoen dikwijls zieke menschen genees, veel goed deed, en zelf altijd zei, dat hij geen toovenaar was, maar een wijze, en dat hij daarom ook ijverig den steen der wijzen zocht.

Wat dat is? Wel daaronder verstaat men verschillende dingen, die de menschen altijd gaarne geweten hebben, maar die spijt al hun zoeken nog nooit zijn ontdekt of duidelijk gemaakt, hoeveel geld, tijd en moeite daaraan ook is besteed.

BRIEFWISSELING.

P. Als studieboek is de Geschiedenis des Vaderlands van Groen van Prinsterer zeer aan te raden. Als leesboek is het minder geschikt.

HOOGKNIKK.

Gerreformeerde Gezindheid.

Gerreformeerde Kerken.

BEROEPEN: Reeuwijk-Sluiswijk, D. Chr. Karssen, cand. te Amsterdam. — Emmen-Compascuum, Joh. Kwak, te Heerde. — Raamsdonk, J. J. Koopmans, te Grijpakerke (Z.).

AANGENOMEN: Spijkensse, G. H. de Jonge, te Scharnegoutum. — Pieterburen, D. Ligter, te Zuidbroek. — Krommenie, A. P. Lanting, te Tholen.

BEDANKT: Amsterdam (vac. wijk) Ds. C. van Proosdij, F. C. Meijster, te Rotterdam. — Lekkerkerk, R. Brouwer, te Haamstede. — Leiden, R. E. van Arkel, te Soest. — Exmorra, Th. A. Bergsma, te 2e Edoermond.

Scheringingen (A). Onze Leeraar, Dr. W. H. Oosten, herdacht 11. Zondag in eene gedachtenrede, dat hij voor 25 jaar den herderstaf opnam in de Geref. Kerken.

7 jaar diende 2. Eerw. de Gemeente van Middelburg (Bj); 8 jaar die van Enkhuizen en nu reeds 10 jaar de onze.

Dinsdagavond was hem een feesture bereid. Talrijke afgevaardigden brachten hem de gelukwensen van Kerken en Vereenigingen over.

Van de Gemeente, die hem een welkomstlied toezong, ontving hij, als blijk van hare toegegenheid en liefde een prachtig amsbelement, terwijl br. ouderling J. Vrolijk hem namens Kerkeeraad en Gemeente woorden van hartelijke waardering voor zijn arbeid toevoegde.

Een dameskoor luisterde met enkele goed gekozen liederen de plechtigheid op.

Daar het Soli Deo Gloria de grondtoon bleef van alles, was het een aangename ure.

Sterke de Heere Zijnen dienskeucht, om nog lang met zegen in Zijnen Wijngaard te arbeiden.

Amsterdam Zuid (Overtoom). De scriba der Geref. Kerk van Overtoom, de heer J. J. Arends, is verhuisd naar Emmastraat 11, Amsterdam.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Bleskensgraaf, D. J. Pott, cand. te Zeven. — Doetinchem (2e pred. plaats), H. Smelt, te Hazerswoude. — Nieuwenhoorn, W. de Voogd van der Straaten, te Abbenbroek. — Roosendaal (N.-Br.), J. C. van der Pot, te Beek (L.). — Dirksland (toez.), J. Kruiz, te Hazelet. — Ierske (toez.), L. Boer, te 't Waal en Honswijk. — Rottum, G. H. J. Bonke, cand. te Denekamp. — Hellum, A. van Wessum, te Hiaure en Bornevord.

AANGENOMEN: Kedichem, H. W. Bloemhoff, cand. te Noordbroek. — Leiden, Dr. J. C. S. Locher, te Waspik. — Zijderveld, P. W. P. Ooms, cand. te Oud-Alblas. — Doetinchem, (2e pred. plaats), H. Smelt, te Hazerswoude. — Schoonewoerd, N. C. Bakker, te Zuilichem. — Lobith (toez.), H. Canegietier, te Gouda.

BEDANKT: Middelharnis, P. Kruijs, te Gouda. — Winschoten, W. H. Roobol, te Enschede. — Eext en Hem, H. W. Bloemhoff, cand. te Noordbroek. — Driesum, S. Renner, te Waddinxveen. — Oude Niedorp en Veenhuizen, H. J. Witkop En, te Hippolytushoef op Wieringen. — Rouven, A. Dekker, te Giessendam.

Advertentiën.

Voor de vele blijken van deelneming, onderhouden gedurende de ziekte en bij het overlijden van onzen geliefden man, vader, behuwd-grootvader, Ds. J. DIEMER, betuigen wij bij dezen onzen hartelijken dank.

Familie DIEMER.

Zuidhorn, Oct. 1915.

L. G. WEISZ & Co,
Commissie in Effecten,
Westermarkt No. 21
AMSTERDAM.

Bij J. H. KOK te Kampen
verscheen:

Eudokia.

REDE,

gehouden bij het 25-jarig
jubileum van het Rotter-
dammer gesticht Eudokia
op 21 October 1915, door
Dr. A. KUYPER,
Prijs 40 cent.

Bij alle Boekh. verkrijgbaar.

Zending onder de Joden van de Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Verantwoording van 25 Sept. tot 23 Oct. 1915.

Collecten of bijdragen: Van Haar-

lemmermeer O. Z. f 34.50; N. Vennep f 39.18;

Onstwedder Mussel f 3.36; Onstwedde f 15.95;

N. Weerdinge f 9.50; Wildervank f 44.06; Emmen

f 3.70; Coevorden f 4.65; N. Dordrecht f 8.71;

Sleen f 6.40; Schoonoord f 4.71; Gees f 10.30;

Schoonebeek f 20.12; N. Amsterdam f 17.91;

Zweeloo f 8.63; Grootegeest f 20.68; Kornhorn

f 7.45; Lutjegast f 24.39; Zevenhuizen (Gron.)

f 17.25; Kamerik f 5; Andijk f 45.25; Urk f 30;

Hoorn f 11.85; Medemblik f 3.52; Opperdoos

f 8.06; Zaandam f 19.75; Kruijningen f 8.03;

Heinkenszand f 19.01; Goes f 14.75.

Giften van N. N. te Alblasdamm f 1.—;

verzameld door Mej. Z. te Utrecht f 44.70; S.

v. F. te Utrecht f 2.50; Zand-comm. te Nieuw-

dorp f 10.—.

Ds. H. C. VAN DEN BRINK,

Dieren, 26 Oct. 1915. Deputaat-Quaestor

Bij J. H. KOK te Kampen is thans

compleet verkrijgbaar de

goedkope uitgave van

De Hemel geopend

Leerredenen over de Open-

baring van Johannes - door

Dr. J. C. de Moor

650 pag. op royaal formaat

Prijs in sterken Stempelband slechts

f 4.25.

Door de gansche Pers

is dit uitnemende werk zeer

dringend aanbevolen.

Verschenen bij den Uitgever

W. ZWAGERS, Rotterdam:

Een bundel van

30 zeer schoone

Meditatiën van

Prospectus en proefaflevering zijn in elken soliden Boekhandel te bekomen, alsmede

Het Heil van Jeruzalem.

Dr. A. KUYPER Jr.,

Prijs gebonden f 2.25.

Ingenaaid f 1.75 in tien

afleveringen à 17½ cent.

bij den Uitgever W. ZWAGERS, te Rotterdam.

Heden verscheen bij J. H. KOK

te Kampen

Starrentritsen

DOOR

Dr. A. KUYPER

EDITIO CASTIGATA.

104 Pag. Prijs f 0.70

In elken Boekhandel verkrijgbaar.

H. J. SPRUYT

Ter perse:

BLOEI
LEESBOEK VOOR DE CHRISTELIJKE SCHOOL
VERZAMELD DOOR J. LENS & H. J. M. WILLEN

2e-6e leerjaar (10 deeltjes).

DEN HAAG

Bij J. H. KOK te Kampen ver-

scheen een

Volledige Lijst der

Boeken en Geschriften

van Dr. A. KUYPER

IN BINNEN- EN BUITENLAND

VERSCHEENEN GEDURENDE

DE JAREN 1860—1915

4^e formaat op Oud-Holl. papier en

met portret op zwaar carton.

Van dezen Catalogus, bevattende

plm. 220 titels, zijn voor liefhebbers

slechts een zeer beperkt aantal ex.

beschikbaar voor den prijs van f 1.—.

VIER UITGAVEN DIE BIJZONDERE AANDACHT VRAGEN.

Werken van Mevrouw AD. HOFFMANN.

MEISJESROEPING f 2.25. In prachtb. f 2.90

2e druk met levensbericht en portret van de Schrijfster.

MOEDER f 2.25. In prachtband f 2.90.

Mevrouw HOFFMANN, zelf moeder van rijke ervaring en groote bekwaamheid, spreekt in dit boek op hartelijke wijze de moeders toe. De lezing van dit boek wekt op en sterkt op het vaak moeilijk levenspad.

ZUSTERLIEFDE door N. HAS. f 1.90. In prachtband f 2.40.

Dit met talent geschreven verhaal toont duidelijk het geluk van een huwelijk in de vreeze Gods en de ellende die voortvloeit uit het afzwerven van den goeden weg.

HIJ IS ONZE VREDE M. v. O. DOOR

Een boek dat geen enkele aanbeveling meer noodig heeft. Het was reeds duizenden tot zegen. De derde druk kost slechts f 0.90, gebonden f 1.25.

Men kan deze uitgaven bekomen bij den boekhandel, of na toezending van postwissel met duidelijke opgave van wat wordt verlangd van den uitgever

W. KIRCHNER, Bloemgracht 133, Amsterdam.

DE SPIEGEL WEEKILLUSTRATIE VOOR HET CHRISTELIJK GEZIN

Als er nog lezers van „DE HERAUT“ zijn, die zich niet abonneerden op

dan wordt nog de gelegenheid gegeven voor een abonnement op den 10en jaargang, die 1 October begon.

f 0.75 per kwartaal.

RESTANT.

Aangeboden prachtige partij

3 cents lichte geurige Sumatra-sigaar met HAVANA melange.

Proefkistje 100 stuks f 2.60

200 stuks f 5.—

500 stuks f 12.—

Franco onder rembours of na ontvangst van postwissel.

GEBS. GOOTE,

DAMRAK 65.

Amsterdam.

Het 5e NUMMER is verschenen van:

OUDE PADEN

Wekblad voor de verbreiding der Gereformeerde

Beginnelen ten dienste van Kerk en Volk

ONDER HOOFDREDACTIE VAN

Ds. J. J. KNAP, te Groningen

PRIJS PER DRIE MAANDEN FRANCO PER POST 75 CENT.

UITGAVE VAN J. H. KOK TE KAMPEN.

Vraag PROEFNUMMER ter kennismaking

Evangelisatiearbeid van de Ger. Kerken in Noord-Brabant en Limburg.

Met vriendelijken dank ontvangen in de maand

September:

Geref. Kerk, Scheveningen A f 5; id. Oosterend

(Fr.) f 2.50; id. Dokkum A f 2.50; id. Litten

a. d. Dedemsvaart f 4; id. Schipluiden f 2; id.

Boxum f 2.50; id. Scheveningen B f 5; id.

Heerenveen f 10; id. Leidschendam f 5; id.

Zoutkamp f 2.50; id. Koudekerk (Z.-H.) f 5; id.

Gravenpolder f 1.50; id. Barchem f 1.50; id.

Roden (Dr.) f 2.50; id. St. Pancras f 2.50; id.

Hillegersberg f 2; id. Oenkerk f 5; id. Beverwijk

f 2; id. Stroombos f 2.50; id. Wanswold (Fr.) f 5; id.

Schoondijke f 2.50; id. Veenendaal f 5; id. Sneek

f 10; id. Nederhorst d. Berg f 2; id. Zevenhoven

(Z.-H.) f 2; id. Tzummarum (Fr.) f 1.50; id.

De Wip (Gr.) f 1; id. Piaam (Fr.) f 2; id.

Oudega (Wijnbr.) f 5; id. Waddinxveen f 2.50;

id. IJselmonde f 2.50; id. Scharendijke (Z.) f 5;

id. Gees (Dr.) f 1; id. Apeldoorn f 5; id. Dwingelo

f 2.50; id. Heemse f 6.33; id. coll. Gaastermeer

f 7.68; id. coll. Ulrum f 3.97; id. coll. Poortugal

f 5.36; id. coll. Makkum f 13.26; id. ged. coll.

Uithuizermeeden f 10; id. Jaarl. bijdr. Achilma

f 5; classe Klundert coll. f 119.25; cl. Almkerk

coll. f 107.33; Zendingssomm. Westraan f 2.50;

door Ds. Both van een soldaat N. N. f 5; J. H.

v. d. Waal, Rotterdam f 3; gev. in de coll. te

Klundert f 2.

Bujsen.

Mej. Gr. Tinkelenberg, Andijk f 2; W.

Heermans, Bodegraven f 7; W. Hoogeveen,

Oudshoorn f 0.75; G. van Dijk, Rheden f 1.50.

Met dringende aanbeveling

Namens Deputaten,

P. NOMES, te Penn.

L. J. SCHALEKAMP, te Penn.

Fijnaart, Oct. 1915.

V. C. L.

Bij J. H. KOK te KAMPEN verscheen

heden als uitgave van de Vereniging ter

bevoordeling van Christelijke Lectuur

DE HELDENSTRIJD DER CAMISARDEN

Naar het Hoogduitsch van

Prof. F. BETTEX

PRIJS f 0.25

VAN DE BLOEDSTAD NAAR GOLGOTHA

21 MEDITATIEËN DOOR

Ds. J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN

PRIJS f 0.90

IN STEMPELBAND f 1.25

Aan de leden van V. C. L. werden deze

uitgaven gratis toegezonden.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

door den heer J. S. Westerveld te Sloterdijk f 4;

Locaal Comité te Amsterdam 2e en 3e storting

samen f 1160; door den heer H. Budding uit

Elst f 16, uit Ressen f 2.50, samen f 18.50; door

den heer C. Holland uit Waarder f 22.50, uit

Papekop f 78, uit Lange Ruigeweide f 4.50, uit

Hoekkoop f 3.50, samen f 108.50; door den heer

T. Hubbeling uit Nijveveen, Ruinerwold en ged.

uit Meppel f 260; door den heer J. W. Koning

te IJleiderdorp f 280; van den heer C. L. van

Zuylen te IJselmonde f 1; door den heer P.

Hoekstra te Urk f 3.50; door den heer J. Nooit-

gedagt te IJlat f 90; door Ds. M. van Alphen

uit Twello f 1, uit Voorst f 21, uit Wilp f 2,